

Til Serdal Benli

Statsrevisor, Socialistisk Folkeparti
Folketinget, Christiansborg
Sendt elektronisk

Vingsted d. 8. juli 2025

Vedrørende Miljøstyrelsens administration af de danske havbrug

– mangelfuld og langsommelig sagsbehandling af miljøgodkendelser og placeringstilladelser med konsekvenser for natur og retssikkerhed

Formål med henvendelsen

Danmarks Sportsfiskerforbund anmoder hermed Statsrevisorerne om at indstille en undersøgelse af Miljøstyrelsens administration af havbrugsområdet, herunder navnlig forvaltningen af miljøgodkendelser i perioden 2021-2025 og placeringstilladelser i perioden 2018-2025, til Rigsrevisionen.

Trods flere års politiske og administrative initiativer er situationen i 2025, at samtlige 19 danske havbrug enten mangler en gyldig miljøgodkendelse, en gyldig placeringstilladelse – eller begge dele (Bilag 1) – som ellers er påkrævet for at drive havbrug i Danmark. Det betyder, at de, på trods af betydelig forurening af havmiljøet, driver virksomhed uden det nødvendige retsgrundlag, hvilket rejser spørgsmål om både myndighedssvigt, lovmedholdelighed og konsekvenser for havmiljøet.

Baggrund: Regler og myndighedsstruktur

Et havbrug i Danmark skal i henhold til gældende lovgivning (miljøbeskyttelsesloven, fiskeriloven, habitatdirektivet og VVM-reglerne) have:

- En miljøgodkendelse (jf. miljøbeskyttelsesloven), som bl.a. fastsætter udledningvilkår for kvælstof, fosfor og biocider.
- En placeringstilladelse (jf. fiskerilovgivningen), der fastlægger, hvor havbruget må ligge, og som forudsætter habitatvurdering og VVM-redegørelse.

(Bilag 10)

Kammeradvokatens undersøgelse af havbrugsområdet fra 2019 (Bilag 2) konkluderede, at ingen af de 19 danske havbrug havde en korrekt, lovlig placeringstilladelse. For 6 havbrug galdt det, at deres placeringstilladelser var udløbet (mellem 2004 og 2017), for de resterende 13 havbrug var tilladelserne udstedt uden lovpligtig habitatvurdering.

På den baggrund blev der i 2020 udarbejdet en handleplan for oprydning i havbrugssektoren (Bilag 3), hvoraf der bl.a. fremgår følgende:

”Miljømyndighedskompetence for havbrug samles i staten. Derved vil miljøgodkendelser og tilsyn for 12 havbrug fra kommunerne blive flyttet til Miljøstyrelsen, så styrelsen bliver miljømyndighed for alle 19 eksisterende havbrug.

”Dette giver den mest hensigtsmæssige udnyttelse af viden om havbrugene og sikrer en tæt koordination mellem placeringstilladelser, og miljøgodkendelser. Begge tilladelser forudsætter bl.a., at der er lavet habitatkonsekvensvurderinger.”

Den 15. december 2020 vedtog Folketinget L 56 B ”Lov om ændring af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) (Ændring af myndighedskompetencen for havbrug)” (Bilag 9), der flyttede administration, tilsyn og kontrol med alle 19 danske havbrug til Miljøstyrelsen – tidligere var 12 havbrug (indenfor 1 sømil fra kysten) under kommunal myndighed med ansvar for miljøgodkendelser og tilsyn.

Miljøstyrelsen har siden 2018 haft myndighedskompetencen hvad angår udstedelse af placeringstilladelser (Bilag 10).

Status i 2025: Systemisk svigt og manglende handling

Den forventede oprydning efter overdragelse af myndighedsansvaret til Miljøstyrelsen er dog ikke sket. Tværtimod dokumenterer Miljøstyrelsens egne oplysninger fra februar 2025 (Bilag 1), at kun to havbrug har en gyldig miljøgodkendelse – og ingen har både en gyldig miljøgodkendelse og en gyldig placeringstilladelse.

Det skal dog bemærkes, at Agersø Havbrug d. 12. december 2024 fik meddelt en midlertidig forlængelse af sin placeringstilladelse fra Miljøstyrelsen – og derfor pt har både en gyldig miljøgodkendelse og en midlertidig placeringstilladelse. Danmarks Sportsfiskerforbund og Danmarks Naturfredningsforening er ikke blevet hørt i sagen om midlertidig forlængelse af placeringstilladelse og har på den baggrund rettet henvendelse til Miljøstyrelsen d. 14. maj 2025 (Bilag 4).

De seneste oplysninger fra Miljøstyrelsen viser nærmere bestemt, at 17 ud af 19 danske havbrug i dag ikke har en gyldig miljøgodkendelse (Bilag 1). Af disse:

- har 9 havbrug fået meddelt en miljøgodkendelse mellem 2014 og 2017, men deres tilladelser er siden blevet påklaget til og ophævet af Miljø- og Fødevarerklagenævnet, og sagerne har ligget til fornyet behandling i Miljøstyrelsen – nogle siden klagenævnets afgørelser, andre siden de blev overdraget fra den ansvarlige kommune til styrelsen i 2021. De 9 havbrug har i mellemtiden opereret på havbrugstilladelser udstedt mellem 1992 og 2006 – altså op til 33 år gamle tilladelser.

- har 8 havbrug aldrig fået meddelt en miljøgodkendelse og opererer derfor også på havbrugstilladelser udstedt i perioden 1992–2006.

Det er særligt bemærkelsesværdigt, at der siden 2021 – hvor Miljøstyrelsen overtog det fulde ansvar for området – ikke er sendt én eneste ny miljøgodkendelse i høring til trods for, at 7 ansøgninger om miljøgodkendelser har ligget til fornyet behandling i Miljøstyrelsen siden de overtog myndighedsansvaret i 2021 og 2 ansøgninger, for Musholm Øst og Vest, siden august 2022 (Bilag 1, samt Bilag 5 og Bilag 8, s. 114). Derudover har 8 havbrug aldrig fået meddelt en miljøgodkendelse.

I stedet operer de 17 havbrug som nævnt på op til 33 år gamle havbrugstilladelser efter bekendtgørelse nr. 640 af 17. september 1990 om saltvandsbaseret fiskeopdræt. En bekendtgørelse, der blev ophævet i 2006, hvor kravet om miljøgodkendelse blev indført (Bilag 10). Derefter havde eksisterende havbrug indtil 15. marts 2014 til at søge om en miljøgodkendelse – altså har 17 havbrug nu ventet i over 11 år på en endelig afgørelse om miljøgodkendelse.

Ifølge Miljøstyrelsen er havbrugstilladelserne i øvrigt gældende, indtil de erstattes af miljøgodkendelser (Bilag 11).

Hvad angår placeringstilladelser, er der siden Kammeradvokatens kritik fra 2019 kun blevet udstedt én midlertidig forlængelse af placeringstilladelse til Agersø Havbrug, som i øvrigt ikke har været i høring hos DSF eller DN. Dertil kommer ansøgninger om nye placeringstilladelser for As Vig, Borre I, Borre II, Havbruget Hundshage, Hjarnø Havbrug, Grønsund Havbrug og Årø Havbrug i høring, hvor Danmarks Sportsfiskerforbund har afgivet høringssvar til alle ansøgninger pr. 15. februar 2024, 11. marts 2024, 5. marts 2025 og 11. marts 2025 (Bilag 6 og 7 og 12 og 13).

For 5 havbrug i Smålandsfarvandet – Bisserup, Fejøl, Onsevig, Rågård og Skalø – har Miljøstyrelsen gennemført habitatkonsekvensvurdering og tildelt nye placeringstilladelser. Danmarks Sportsfiskerforbund har påklaget alle 5 tilladelser til Miljø- og Fødevareklagenævnet pr. 10. juli 2023 og afventer MFKN-afgørelse til september 2025 (Bilag 14). Danmarks Sportsfiskerforbund anser ikke de 5 tilladelser som gyldige, før MFKN træffer afgørelse.

Dermed opererer 18 af 19 havbrug i dag enten på forældede eller ugyldige placeringstilladelser.

Konsekvenser for miljø, forvaltning og retssamfund

Vi finder det dybt kritisabelt, at en hel sektor i årevis har kunne fortsætte sin drift uden at leve op til den nuværende miljø- og fiskerilovgivning. Konsekvenserne af Miljøstyrelsens mangelfulde sagsbehandling er betydelige:

- Miljømæssigt: Store udledninger af kvælstof, fosfor, organisk materiale og tungmetaller som kobber fra åbne netbure i fjorde og kystvande sker uden dokumentation for deres påvirkning – i en tid, hvor de indre danske farvande er i en historisk dårlig forfatning og 0 ud af 109 kystvande er i god økologisk tilstand.

- Forvaltningsmæssigt: Trods grundige kulegravninger, velunderbygget kritik samt politiske

initiativer og handleplaner er der ikke sket fremskridt i sagsbehandlingen og lovliggørelsen af de danske havbrug.

- Retssikkerhedsmæssigt: Havbrugene drives uden gyldige og opdaterede tilladelser og uden konsekvenser, hvilket underminerer tilliden til myndighederne og retssamfundets integritet.

Anmodning til Statsrevisorerne/Rigsrevisionen

Danmarks Sportsfiskerforbund anmoder derfor Statsrevisorerne og Rigsrevisionen om at:

1. Undersøge Miljøstyrelsens administration og behandling af havbrugenes miljøgodkendelser siden 2021 og placeringstilladelser siden 2018.
2. Vurdere lovligheden af forvaltningen i henhold til habitatdirektivet og miljøbeskyttelsesloven.
3. Belyse årsager til manglende fremdrift i sagsbehandlingen trods tidligere konklusioner og tiltag, herunder Kammeradvokatens kulegravning fra 2019 (Bilag 2), Miljø- og Fødevarerministeriets grundige gennemgang af havbrugsområdet fra 2020 (Bilag 8) og den efterfølgende Handleplan for oprydning i havbrugssektoren fra 2020 (Bilag 3).
4. Afdække miljømæssige og økonomiske konsekvenser af den langsommelige sagsbehandling.
5. Undersøge lovligheden i at Miljøstyrelsen accepterer, at havbrugsvirksomheder kører på op til 33 år gamle havbrugstilladelser, til trods for krav om en ny miljøgodkendelse siden 2006 med ansøgningsfrist for eksisterende havbrug i marts 2014. Herunder hvad der forvaltningsmæssigt er acceptabelt ift. sagsbehandlingstid.

Vi står naturligvis til rådighed for yderligere dokumentation og uddybelser.

Med venlig hilsen

Torben Kaas
Formand, Danmarks Sportsfiskerforbund

Bilagsoversigt

Bilag 1: Oversigt miljøgodkendelser og placeringstilladelser (februar 2025).pdf

Bilag 2: Kammeradvokaten_Undersoegelse-vedroerende-den-mangelfulde-administration-af-placeringstilladelser-til-de-danske-havbrug.pdf

Bilag 3: MFVM_Handleplan_for_administration_paa_havbrugsomraadet.pdf

Bilag 4: J.nr. 2022-30328 - Danmarks Sportsfiskerforbund_Vedrørende_Midlertidig forlængelse af placeringstilladelse til Agersø Havbru.pdf

Bilag 5: Oversigt miljøgodkendelser og placeringstilladelser (december 2019).pdf

Bilag 6: Jnr-2024-30316-Danmarks-Dportfiskerforbunds-bemaerkninger-til-ansoegning-om-placeringstilladelse-groensund-havbrug.pdf

Bilag 7: J.nr. 2019-937 Danmarks Sportsfiskerforbunds bemærkninger til ansøgning om placeringstilladelse Årø Havbrug.pdf

Bilag 8: MFVM_Status-og-grundig-gennemgang-af-havbrugsomraadet.pdf

Bilag 9: 20201_l56b_som_vedtaget.pdf

Bilag 10: Miljø- og fiskerilovgivning for havbrug.pdf

Bilag 11: Notat vedr sagsbehandling i forbindelse med havbrug.pdf

Bilag 12: dn-og-dsf-bemaerkninger-til-mst-hoering-af-havbrug-i-as-vig-jnr-2024-5637_final.pdf

Bilag 13: dn-og-dsf-bemaerkninger-til-mst-hoering-af-sammenlaegning-af-havbrug-i-as-vig-jnr-2024-5968_final.pdf

Bilag 14: Danmarks Sportsfiskerforbund påklager Miljøstyrelsens afgørelser om Bisserup, Fejø, Onsevig, Rågå, Skalø Havbrugs placeringstilladelse + replikker.pdf